

XIX - XX ASRLARDA AMERIKA JAMIYATIDA “YO’QOTILGAN AVLOD” ATAMASINING KELIB CHIQISHI

Esonboyeva Nafisaxon Madaminjon qizi

NamDU Adabiyotshunoslik (ingliz tili) 2-kurs magistranti

Tel: +998973495522

Annotatsiya: Ushbu maqolada XIX-XX asrlarda Amerika jamiyatidagi siyosiy, ijtimoiy o'zgarishlar va uning inson omilida aks etishi tahlil qilinadi. Shuningdek, adabiyot va fanga kirib kelgan avlodlar nomlanishiga oid bir necha atamalarning kelib chiqishi haqida so'z yuritiladi. Maqolada siyosat, jamiyat va insonlar ruhiyatining o'zaro ta'sirlanishi haqida qator olimlar va tarixchilarning fikrlari keltiriladi.

Kalit so'zlar: Amerika, yo'qtilgan avlod, inson, asarlar, X avlod, buyuk depressiya, bumerlar, Uilyam Straus, Afro-emrikalik.

ПРОИСХОЖДЕНИЕ ТЕРМИНА "ПОТЕРЯННОЕ ПОКОЛЕНИЕ" В АМЕРИКАНСКОМ ОБЩЕСТВЕ В XIX - XX ВЕКАХ

Эсонбоева Нафисахон Мадаминжон кизи, магистрант 2-курса

Литературоведения (английский язык) НамГУ

Тел: +998973495522

Аннотация: В данной статье анализируются политические и социальные изменения в американском обществе в XIX-XX веках и их отражение на человеческом факторе. Также обсуждается происхождение ряда терминов, связанных с именованим поколений, вошедших в литературу и науку. В статье представлены мнения ряда ученых и историков о взаимодействии политики, общества и психики человека.

Ключевые слова: Америка, потерянное поколение, человек, произведения, поколение X, великая депрессия, бумеры, Уильям Штраус, афроамериканец.

ORIGIN OF THE TERM "LOST GENERATION" IN AMERICAN SOCIETY IN THE 19th-20th CENTURIES

Esonboyeva Nafisakhon Madaminjon's daughter, 2nd year graduate student of

Literary Studies (English) at NamSU

Tel: +998973495522

Abstract: This article analyzes the political and social changes in the American society in the 19th-20th centuries and its reflection on the human factor. Also, the origin of several terms related to the naming of generations that entered literature and science is discussed. The article presents the opinions of a number of scientists and historians about the interaction of politics, society and human psyche.

Key words: America, lost generation, human, works, Generation X, great depression, boomers, William Strauss, Afro-American.

Yigirmanchi asrdagi Amerika jamiyatini bir necha avlodlarga bo'lish mumkin. "Avlodlar" asarining mualliflari bo'lgan tarixchilar, Nil Xou va Uilyam Strausning fikrlariga ko'ra, 1883 va 1900 yillar orasida tug'ilganlar yo'qolgan avlod vakillari. Keyingi avlod vakillari esa 1901-yildan 1924- yilgacha tug'ilganlar bo'lib G. I. deb atalgan. Van Ueson tomonidan urg'u berilgan yigirmanchi asrning keyingi avlodlari esa "sokin avlod" deb atalgan va ular 1925 va 1942 yillarda tug'ilganlar hisoblanadi. Boomerlar esa 1943 va 1960 yillarda tug'ilgan bo'lsa, ularning ortidan X avlodlari yuzaga kelgan. 1982-2003 yillarda tug'ilgan amerikaliklar "Y avlodi" deb ataladi.

Yo'qolgan avlod

Yo'qolgan avlod vakillari 1883-1900 yillarda tug'ilgan. Xou va Shtrausning fikricha, bu avlod vakillari ommaviy immigratsiya davrida o'sib ulg'aygan va ularning yoshligi birinchi jahon urushi bilan birga bo'lgan, bu esa jamiyatga qayg'u keltirgan. Ularning mustaqil munosabati ularga yomon bolalar yorlig'ini olib keldi. Ularning karerasining cho'qqisiga Buyuk Depressiya va ularning keksaligi yuqori soliq stavkalari ta'sir ko'rsatdi. Yo'qolgan avlod romanchilari 1920-yillarni hayratda qoldirdilar va bu o'n yillikni tom ma'noda muhim davrga aylantirdilar.

G. I.

Xou va Shtrausga ko'ra, G.I.lar 1901-1924 yillarda tug'ilganlardir. Bu tarixchilarning ta'kidlashicha, oldingi avloddan farqli o'laroq, bu yaxshi bolalar obro'siga ega. Ular jamiyat ta'lim-tarbiyaga e'tibor qaratgan davrda tarbiyalangan,

bolalar mehnati cheklandi. Yoshligida ular korpus a'zosi bo'lishdi, depressiyani boshdan kechirishdi va immigratsiyaga moslashishdi. Ularning o'rta yoshiga asosan Vetnam urushi ta'sir ko'rsatdi.

Jim avlod

Bu avlod vakillari Amerika jamiyatida katta rol o'ynagan. Ular urush qahramonlari bo'lish uchun juda kech tug'ilganlar, ammo ochiq fikrli yoshlarni qo'llab-quvvatlaydigan yosh hali ham yo'q edi. Ular o'zlarini tasniflanmagan his qilishlari uchun hayotlari davomida juda ko'p o'zgarishlarga moslashishlari kerak edi. Bunday munosabat ularni Buyuk halokatning bu bolalari farovonlik bilan kirgan pensiya yoshiga qadar kuzatib bordi. Ularning bolaligi iqtisodiy inqiroz ostida o'tdi. Respublikachilar partiyasi inqirozdan chiqish yo'lini topa olmadi, shuning uchun 1932 yilda hukumatning qulashi vaziyatga ta'sir qildi. Demokratlar hokimiyatni o'z qo'lga oldi va Franklin Ruzvelt prezident bo'ldi. Iqtisodiyotga yordam berishi kerak bo'lgan yangi qonunlar qabul qilindi, masalan, bank qonuni - banklar yopildi va qayta tuzildi. Yangi hukumat bilan ham muvaffaqiyatli kurashdi

ishsizlik. Ruzveltning islohotlari ko'pincha "Yangi kelishuv" deb ataladi. Greyning aytishicha, Buyuk halokat nafaqat iqtisodiy inqiroz, balki psixologik inqiroz hamdir. Birinchi jahon urushidan keyin Amerika madaniyatida, xususan, adabiyotida katta o'zgarishlar davri boshlandi. Madaniy chegaralar inkor etildi va chet ellik harakati bu vaziyatning tabiiy natijasi edi. Ko'p yozuvchi va rassomlar Qo'shma Shtatlarni tark etib, Evropada ishlay boshladilar. Milliy ozchiliklar adabiyot va san'atda ham faollasha boshladi. Afrikalik amerikaliklar Janubiy shtatlardan zamonaviy shahar markazlariga ko'chib o'tishdi. 1925 yilda Alen Lokkning "Yangi negr" haqidagi essesi nashr etildi va shuning uchun "Yangi negrlar harakati" tashkil etildi. Garlemda yozgan afro-amerikalik

mualliflar Harlem Uyg'onish davrini yaratdilar. Afro-amerikalik meros boy edi va bu qul rivoyatlarida aks ettirilgan.

Bumerlar

Bumerlar ba'zan butun umr o'smir bo'lib qoladiganlar sifatida tavsiflanadi. Jefri T. Xoltsning aytishicha, ellikinchi va oltmishinchi yillar yosh amerikaliklar uchun hayajonli davr edi. Hippilar harakati tug'ildi, Vudstok festivali uning yorqin nuqtasi bo'ldi, Jimmi Xendriks, Elvis Presli, Rolling Stones va boshqa musiqachilar va rassomlar idealga aylandi. O'zgarishlarga ehtiyoj sezgan Bumerlar ko'pincha afro-amerikaliklar yoki geylar kabi ozchiliklarning huquqlarini himoya qilish uchun ko'chalarda namoyish qilishdi. Devid Leavitt, amerikalik yozuvchi, sotsiolog va jurnalist, keyingi avlod vakillari sifatida, o'zining katta singlisi bilan qatnashgan namoyishlardan birini shubha bilan tasvirlaydi: "O'tmishga qaraganda, aytish qiyin, bu kamroq ma'noni anglatadi - nutq, yoki namoyishchilarning birlashgan xalq hech qachon mag'lub bo'lmaydi, degan cheksiz bayonoti. Uylarini o'zgartirish, dunyoni o'rganish, tafakkurini kengaytirish va inqilobni qo'llab-quvvatlash ularning maqsadlari edi. Harakat - bu avlodni qisqacha tavsiflovchi so'z. Feministik harakat, atrof-muhit harakati, qora kuch harakati va boshqalar ko'pincha shahar tartibsizliklari orqali o'z g'oyalarini ifoda etdi. Voyaga yetganida, Bumerlar Vetnam urushiga qarshi noroziliklarni boshdan kechirdilar. Bu qo'zg'olonchilar va o'smirlarning ba'zilari 1980-yillarning boshlarida mukammal turmush tarzi va konservativ ish bilan o'zgacha omadli oliftalarga aylanishdi. Qo'shma Shtatlar ularning hayoti davomida, ayniqsa yoshligida juda ko'p o'zgarishlarni boshdan kechirdi. Garri Truman prezident bo'ldi va Ruzveltning "Yangi kelishuv" siyosatida davom etdi. 1950 yilda u amerikalik askarlarni Koreya urushiga yubordi va natijada respublikachi nomzod Duayt Eyzexauer 1952 yilda prezident etib saylandi. U Koreya urushini oxirigacha olib borishga muvaffaq bo'ldi. Biroq, uning segregatsiyani rad etish siyosati janubiy shtatlarning aksariyatida muvaffaqiyat qozonmadi. Sputnik davri Amerika jamiyatini ta'lim darajasiga shubha uyg'otdi. 1960 yilda Jon Fitsjerald Kennedi prezident etib saylandi.

X avlod

Xoltsning ta'kidlashicha, "1960 va 1970 yillarda tug'ilgan amerikaliklarning X avlodi ko'pchilik uchun jumboq bo'lib qolmoqda". Ularning yoshligi individualizm va pessimizm bilan kechdi. Ular rok-n-roll, isyonkor musiqa va ozchiliklarning tengligi uchun kurashish kerak bo'lmagan davrda tug'ilgan, chunki u allaqachon shu yerda edi. Ular bumerlar tomonidan qo'zg'atilgan o'zgarishlarni yetarlicha qadrlamaydilar, deb o'ylashadi. X avlodi uchun bumerlar tomonidan olib borilgan ishlar tanish narsa edi. Rushkoffning so'zlariga ko'ra, ularni X avlodiga kirmaydigan odamlar tanqid qilishadi. Biroq, ular o'zlari tug'ilgan jamiyat uchun o'zlarini shukrona deb bilishadi. Bu avlodning nomlari juda ko'p bo'lgan. Lekin Kanadalik yozuvchi Duglas Kuplend bu amerikaliklarni chaqirish uchun X avlod atamasini ommalashtirdi. Xou va Strauss "o'n uch yoshlilar" atamasidan foydalanishgan, bu Amerika tarixidagi barcha avlodlarning xronologik tartibidan boshqa narsani anglatmaydi. Ular, shuningdek, 1920-yillardagi yo'qolgan avlod bilan parallel ravishda "yangi yo'qolgan avlod" nomini oldilar. Holts "erkin avlod" nomini afzal ko'radi. Bu holda erkinlik mustaqil ma'nosiga ega, ular avvalgi avlodlar kabi cheklanmagan, ular keng imkoniyatlardan tanlashlari mumkin. Vetnam urushi kabi hodisalar ham, stereotiplar ham ularni cheklamaydi. Boshqa

tomondan, erkinlik o'zlarini yaratish mas'uliyati bilan imkoniyatlar va tendentsiyalarni belgilash birga keldi. Devid Leavitt X avlodini Bumerlar "dumining oxiri" deb ta'riflaydi. Oqsoqollar ularga o'zlaridan oldingi avlodlarga qaraganda hamma narsa ko'proq ekanligini eslatib turishdi. Ular MTV tomosha qilishlari va o'zlarining Apple Macintosh kompyuterlariga ega bo'lishlari mumkin edi. Ular savdo markazlari va McDonaldsning bolalari ekani aytiladi. Iste'molchilik tarqaldi va odamlar televizor ishlata boshlagan marketing strategiyalaridan himoyalanihlari kerak edi. 1970-1980 yillar yangi hodisani, mukammal ko'rinish hissini olib keldi. Shu sababli, yosh qizlar orasida anoreksiya nervoza va bulimiya kabi ovqatlanish buzilishlari tarqala boshladi. Ijtimoiy iqlim ularning o'zlaridan noroziligiga kuchli yordam berdi. 1970-yillarning oxirida kokain bilan birga diskoteka yangi tendentsiyaga aylandi. Kokain ko'plab odamlarning hayotiga ta'sir ko'rsatdi, lekin ularning ko'pchiligi ularni yo'q qilishga imkon bermadi, bu ularning zavqlanishining bir qismi edi. McInerneyning "Yorqin chiroqlar" va "Katta shahar" asarlari bu muammolarni batafsil tasvirlab beradi.

Y avlodi

1982-2003 yillarda tug'ilgan amerikaliklar Y avlodi yoki Mingyillik avlodi deb ataladi. Ular Amerika Qo'shma Shtatlarida ajralishlar va abortlar soni kamayganda kelgan. To'liq oila va bolalarni tarbiyalash qimmatli hayotiy maqsadlarga aylandi. Bolalar xavfsizligi mavzusi tez-tez muhokama qilina boshladi. Siyosatchilar kattalarning ishlarini bolalar ehtiyojlarini hisobga olgan holda hal qiladilar. Bolalarga odatda juda ijobiy qarashadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Ilmiy axborotnoma Filologiya 2017-yil, 2-son, 28-bet
2. Jahonadabiyoti jurnali, 2011-yil, 2-son.
3. O`ZME. Birinchijild. Toshkent, 2000-yil.